

חג ללא שימחה

סופרי ישראל לא חגגו (בצוותא) את הכ"ט בנובמבר

ואז עלה עמוס קינן על הבמה בחולצת-פסים ובמיקסטורן כחול כהה כמו צבע מכנסיו. וזה מה שהוא אמר: "למה באתי הנה? באתי הנה משום שאם לא הייתי בא היו שואלים למה לא באתי. אני מסכים מראש עם כל מה שנאמר לפני היום ולפני שבוע ולפני שנה ולפני 20 שנה ואני מסכים גם עם מה שיאמרו כל הרוברים אחרי. והיות ואני מסכים עם אלה שדיברו לפני ועם אלה שדיברו אחרי אני יכול לספר לכם איך ביליתי את היום. הלכתי בצהרים למיסערה. מנה ראשונה היתה מאוד מעניינת. דבר שעוד לא ראיתי בארץ. סלט של חסה עם גרגר הנחלים. שמת לי לב שיש שם עלים של ריחן ארום שזה צמח שאני עוד לא מכיר והוסבר לי שהוא פרי הכלאה מקומית. מנה עיי קריית אכלתי חורזיר ברוטב עגבניות קצת חריף וקינחתי ביין לבן. מנה אחרונה היתה דבר שנקרא שרבת ובצרפתית טורבה שזה בעצם גלירה של פירות והיא היתה טעימה מאוד.

"שכחתי להגיד שלפני זה הלכתי להפגנה של עיתונאים נגד ראשיהממשלה. ושכחתי גם להגיד

ליים", קרא קניוק את הודעת הוועד שנוסחה בעיקבות הכרוזה באלג'יר על קומה של מדינה פלסטינית. אחר כך ציטט מישוה שאמר, בעיקבות האיטור שאסרה ממשלת ישראל על גילויי שימי חה בשטחים הכבושים לרגל החלטת אלג'יר, כי יש להתקנא בעם שנאסר עליו לשמוח.

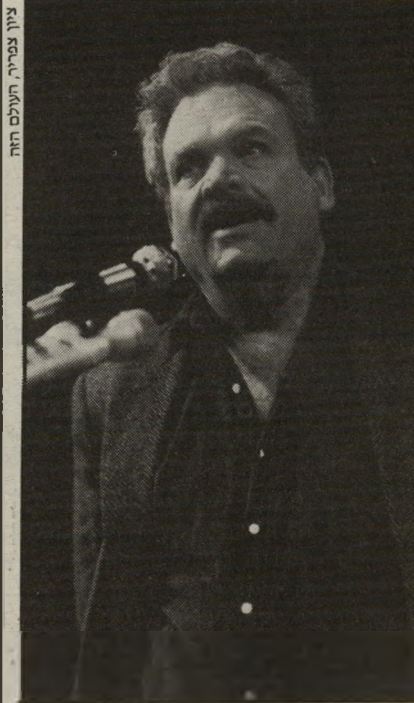
אנחנו בישראל כבר חדלנו מזמן לשמוח בכ"ט בנובמבר, יאמר אחריכך הר"ר אבי עזר, אשר יציע — ספק כהומור ספק ברצינות — להצטרף מעתה לשימחתם של הפלסטינים.

אחר כך צוטט מיכתבו של הפרופ' תייסיר עירורי, סופר ואקראמי ומחברי ועד היוצרים, המוחזק במחנה אנצאר 3 ונידון לגירוש מן הארץ. לפני זמןמה החתה ועדת העירעורים הצבאית, שהוקמה לצורך זה, את עירעורו כנגד צירחיו. עתה הוא ממתין להחלטת בית הדין-הגבוהה-לצדק ששמנו, כך כתב, אינו מצפה לצדק אחר.

הקהל שמילא כמעט את כל האולם, חרף העובדה שדבר קיום הערב לא זכה כמעט לפירי סוס בתיקשות, הקשיב ומחא כפיים בתום דבריו של כל אחד מן הרוברים.

לא היתה עזרה

הפרופ' מנחם ברניקר ביקש להציג עמדה אובייקטיבית, מתונה, של המצב בהפגנות ריבויי-קורת לשני הצדדים, ובמיוחד לצד הערבי. אם לא הצלחנו במאבקנו במשך 21 שנים, אנחנו לא צריכים לקחת את כל האשמה על עצמנו. לא היתה לנו הרבה עזרה מסביב. כל מחוות-השלום של אש"ף, מאז 1967 ועד היום, היו דרמטיות ונעו כל הזמן בין המחלקה המדינית ומחלקת-ההסברה של האירגון. כך ניתן היה תמיד לסגת

מנחם ברניקר: אש"ף סייע לימין

שאחרי-הצהרים הלכתי עם עוד כמה אנשים להפגנה של הקולונלים. אחרי הצהרים גם חטפתי קצת תנומה ולא ראיתי מה היה בהרשות. אני מניח שכך וכך אנשים נפצעו היום בשטחים, כך וכך דגלים הונפו, כך וכך מפירי-סדר נעצרו. אני מניח שכך וכך אנשים חושבים שכן צריך לתמוך בעם הפלסטיני. אני מניח שכולם נמצאים פה. כל אלה שחושבים ככה."

מופע רקאדנטי

הקהל צחק. לא רק בעיקבות המישפט האחרון, אלא כמעט אחרי כל מישפט ומישפט שאמר. רק ציון מצוואת קם פתאום וצעק ממרומי הגלריה של עד שמאל: "מה הצחוק הזה, אני לא מבין." ואבי עזר חיכה עד שיגיע תורו לדבר וכינה את המור נולוג של קינן "מופע רקדנטי".

את הפגישה שנמשכה שעה וחצי, בין 12 ל-1 וחצי אחרי חצות, יום ועד היוצרים הישראלים והפלסטינים לציון יום החלטת החלוקה של ה"א"ם, על רקע התקוממות הפלסטינית והחלטות ועידת-אלג'יר. על הבימה ישבו, משמאל לימין, כשהם נוספים בהדרגה, יצחק לאור, יורם קניוק שהוא אחד משני יושבי-הראש של הוועד (השני, אמיל חביבי, נמצא בבדלון), הפרופ' מנחם ברניקר, המשורר והעורך יעקב כסר, המלחין יוסי מרחיים, אבי עזר, נסים קלדרון, יגאל תומרקין וגיטל סמכותי כאחד.

אחרי ריבוי פתיחה מרגשים של אריה סימון, נתן זך. הינחה יצחק לאור שהיה הערב במיטבו, רגיש וסמכותי כאחד.

אחרי ריבוי פתיחה מרגשים של אריה סימון, נתן פרס ישראל לחינוך, מארחוני. דור הנפיי

יכול להיעצר בשום מקום. שזה לא חייב להיעצר. שאין לנו שום רפוסים של טבע האדם או ההתנהגות האנושית שעליהם אנחנו יכולים לסמוך כבולמי ההידרדרות. ואנחנו יודעים עד היכן אפשר להידרדר. ועל יסוד מדרגת הוודאות הזאת אנחנו יכולים וצריכים לדבר."

וברינקר סיים: "אני לא חושב שהמאבק אביר. אני חושב שיש חלק גדול באוכלוסייה היהודית בישראל שחושב שהקנאים של גוש-אמונים סיכנו אתנו ללא מוצא. חלק גדול שבחר בחיים, שיועד שהדרך האפשרית היחידה היא דרך הפי שרה. אני חושב שההוגים הרגילים בפשרה מרי נית מתרחכים והולכים ואיתם צריך להמשיך ולקיים את הדיאלוג."

מילחמת אחים

...ואז קם נסים קלדרון. במיכנסי ג'נס, אם אינני טועה, ומיקסטורן קצר מבר טוויד בצבע חום. אם היה מישוה מפורום המאופק והתרבותי שנכח באולם, שהיה מוכן לנקוט בעמדה לוחמנית, זה היה הוא. הר"ר קלדרון לא היסס והצהיר לתוך המיקרופון הפתוח, שהוא מייחל למילחמת-אחים עם מחנה הימין. דבריו נתקבלו במחאות-כפיים. אבל ברמה היה כי חלק מן היושבים על הבימה מתכווצים בכיסאותיהם. כמו במגמה להוכיח שהשמאל הישראלי הטרונגי בהרכבו ובעמדותיו לא פחות מאשר המחנה הימני.

אחר כך שככה העירנות המחודרת שגילה הקהל כלפי ההצעות הפרגמטיות של קלדרון ואותה תחושה של השלמה סמויה, שבה לרחף באוויר מעל ראשי היושבים.

כסופו של דבר לקחו איתם כולם הביתה את הציניות המרירה של עמוס קינן ואת המפוכחות האירוניות, המבודחת, של יגאל תומרקין שאמר: "אני לא הבנתי למה ציון כל כך כעס על עמוס קינן ועל המיפרט הקולניארי שלו. (מחיאיות כפיים). אני אכלתי חומוס. (צחוק). למען האמת, לראות את השמאל הישראלי הולך ומצטמצם ו-ולומר נמאס לי גם להסכים עם המסכמים."

ואף על פי כן נענה גם הוא לקריאה. משורה ישחרר באמת כנראה רק מוחות...

לפני זה הגיש שימרון ישראלי מה שפעם קראו לו בשם סק"ץ ואחר שר בקול הבאס העמוק והחם שלו. יעקב כסר קרא שיר שכתב בימים אלה, ונתן זך חתם את המיפגש בדברים על "תרכות אלי טרנטיווית" והצורך ביצירתה.

המארגנים ציפו ל-60-50 איש. כסופו של דבר הגיעו יותר מ-300. נראה שיש עוד מי שרוצה לשמוע מה פניהם של סופרי ישראל.

בלטו בהיעדרם שלושת סופרי המערך — א"ב יהושוע, חיים גורי וס. יזהר (עמוס עזר לא הוזמן כיוון שנעדר מן הארץ), שהבטיחו להשתתף ולא הגיעו. א"ב יהושוע החיפאי צילצל והודיע שמי כונתיו התקלקלה בדרך. ס. יזהר הרחובתי וגורי הירושלמי לא טרחו להתנצל.

מי יודע, אולי נדברו גם מכונניותיהם שלהם להתקלקל בדיוק באותו ערב.

כ"ט בנובמבר עגום אבל הינוכי. אולי באמת שמחים רק אלה שנאסר עליהם לשמוח...

חגיגת טוֹך

מנגד

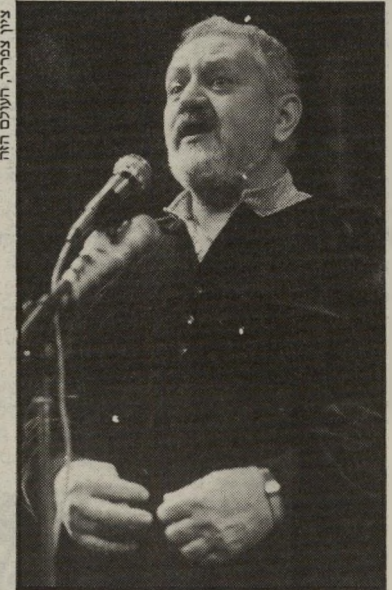
קונסנסוס השתיקה

יגאל תומרקין צורק כמוכן כשהוא שואל (הנוד לם הזה, 23.11.88). "איפה השמאל? באלג'יר מוכי רות מדינה פלסטינית, יש מדינה (ערבית) בדרך" והשמאל — אף לא מילה, אפילו לא פיפס קטן. איפה באמת השמאל? וכונתי כמוכן אינה למי ערץ, שגם אני סבור שהוא "גוויה מתפוררת. מה שזע זה לא המערך". אולי התולעים המשונות אותו מבפנים, כדרכן של תולעים.

אין חובה לגרום כתומרקין ששיירי השמאל מתגלגלים, בין פחיה-הזבל לחוף-הים" של תל-אביב, כדי להתפלא על השתיקה המוזרה שנחתה על דברי השמאל שלנו למחרת הודעת המועצה הפלסטינית באלג'יר.

נכון: היתה הודעה מטעם החזית הרמוקרטית לשלום (חד"ש), והיתה הודעה מטעם הרשימה המתקרמת, היתה הודעה (טובה) מטעם קבוצת השנה 21 והיתה הודעה מטעם ועד היוצרים הישראלים והפלסטינים. והיתה — אל נשכח — ברכתם המשותפת של דן בן-אמוץ ועמוס קינן שכרכו את התפייסותם שלקם בצורך לפייס בין לאומי וזכו להבלטה נאה. רק אחריכך התברר שנאלצו לממן את ההודעה בכספם.

אבל שום הודעה רישמית מטעם המערך, אביר

שימרון ישראלי: מופע מרגש

מהן בדרך זו או אחרת, ולימין הישראלי היה נוח לנצל את הרמישמעות הזו."

לא ראויים להערצה

בכלל, הוסיף הרובר, "אני לא בטוח שיש משהו ראוי להערצה במנהיגיהם של תנועות לאומיות. הרי יש לנו רוגמה קרובה של ראשיהממשלה שלנו. מאבק לשיחרור לאומי מנחן אנשים להתאבנות, לקשיחות, לצרות-אופק, למיקצוע ההרג. רוב תנועות השיחרור בעולם השלישי, אחרי שהי שיגו את מטרותן, גרמו לכך שכמות הסבל של האוכלוסייה גדלה ולא קטנה. יתכן שכך יהיה גם אם אש"ף ישיג את מטרות ותוקם מדינה פלסטינית. אין לנו שום ביטחון שיהיה אחרת, כמו שאיננו יכולים להיות בטוחים שהכל היה נראה טוב יותר אם ונד היוצרים היה מאייש את הכיס" אות בממשלה."

"אבל אנחנו יודעים מה יהיה אם הארץ הזאת תוסיף להיות זירה למילחמות בלתי-פוסקות של שתי אוכלוסיות שאף אחת מהן איננה פחדנית של מתונה. שכל אחת מהן מסוגלת למעשי טירוף וברוטליוזיה. אנחנו יכולים לדעת מראש שזה לא

שיחות השלום, גם לא מפי האגף היוני שלו. שום הודעה מטעם סופרי המערך ואגודותיהם למיניהן, ועד לשבוע שעבר — אף לא מילה מהכיוון שבו אמורה שלום עכשווי להסתתר. מכל מקום, מן המקום שבו נראתה באחרונה.

רממה רקה

אפילו הגיב מי מהם באורח אישי, תומרקין צורק בקביעתו: באלג'יר קמה מדינת פלסטין אבל מדינת ישראל טמנה ראשה בחול.

בשרות תל-אביב ובשרמות רושלים — קול רממה רקה. הכל עסוקים בקואליציה. מערך או ליכוד? צרה או רחבה מתחררת או סתם מוליכה את הארץ לעוד "סינוב" מילחמתי קטן, להמשך הדיכוי כ"אמצעים" חדשים, לטראנספר אולי? קשר השתיקה לא היה צולח בידי המיפגלות, גם לא בידי סופריהן, אלמלא סייעה בידו העיתון נות. האם ראיתם כמה מקום הקדיש לידיעה מ' אלג'יר העיתון לאנשים החושבים שלנו, למשל? יתכן היה לחשוב שהמורבר בהעלאת תעריפי התיקשות. הודעה על העלאת מחיר העיתוננים היתה זוכה ליתר הבלטה.

הרי המורבר באירוע היסטורי — לטוב ולרע — למיפגש בתולדות היסטוריה הישראלית-פלסטינית, למה שעשוי באחד הימים להתגלות כמיפנה בתולדות הארץ הזאת.

במקום להגיב, ציטטו אלה ואלה "דוברים" אלמוניים מושיגנטון וממישרד-החוץ שלנו: לא כליכך מיפנה ולא כליכך היסטורי... וגם ד"משי" מעי מרי. אכן, לעומת החרמישמעות המהוללת שלנו...

רק עכשיו הבנתי במלואה את חלקה של העיר תונות הישראלית באחריות למחרל הידוע של מילחמת יום-הכיפורים.

האם היא מודעת לכך שבצנזורה העצמית שהיא גוזרת על עצמה בימים אלה היא מקרבת בעוד שתיים-שלוש טיפות גסות את מילחמת יום-הכיפורים הבאה?

וכל אותו זמן שיעיהו ליכוביץ קורא "זאב", כדרכו. ובעצם כבר לא "זאב". מזאבים איש כבר לא חושש אצלנו. כבר הספקנו להתרגל לזאבים (אפילו כנינויים "גנדי"). הפרופסור הישיש כבר מדרכ בפשטות ובגלוי על החורבן המתקרב.

אבל מי "שם עליו"? — ה"צרים" וה"רחבים", אלה עם פטישי הפלאסטיק ואלה עם כדורי הפי-לאסטיק או המשאות המוכנות?

ואולי עבריהם ועושי דברם בעיתונות? הללו עוד עסוקים מדי בשואה הקודמת מכדי לשמוע את עצמיה של זו המתקרבת. הם לא ניהו לה לקודמת כל עוד ניתן לסחוט ממנה עוד טיפת יתרון פוליטי, קצת כסף, קורטוב איריאולוגיה קנאית ופאראנאודית.

במקום לשלוח מישלחות לברגן-בלזן ולאוש-וויץ — מטבט שהיו שולחים אותן לביתא ול"רצועת-עזה. שהרי שם, ולא באושוויץ, נורע ביי מים אלה הזרע לשואה הבאה, זו שיעיהו ליכור ביץ מדרב עליה.

והקונסנסוס מרשיש. עם פרס או בלי פרס? עם רבין אבל גם עם זכות וטו? או בלי וטו ובלי שלמה הילל.

בינתיים קיבלו על החשבון את שילנסקי איש ההדר ואת שפרינצק, לא האב, כי אם זרע הפור-ענות. ואת מי מאשימה, באותו ליל בזיון, הטר-לוויזיה המלכתית שלנו, במהדרות החדשות הנקראת בפי כרמית גיא?

כמוכן, את "השמאל הקיצוני". שכחו, שופטים אובייקטיביים ומהימנים שכ' מותם, מי ניצל את המעמד התגיגי של פתיחת מושב בית-הנבחרים שלנו כדי למכור את מהלך הפתיחה של הטראנספר. הייל היטלר? גם שם זה החתיל כך.

מיבחר האמת

מפריה הכוזבים הגדול שבכולם — אם יש דירוג של שקרנים — היה כמוכן אותו עיתונאי זוטרי שבהיעדר טובים ממנו במחנהו נתמנה מנ"כ"ל רשות-השידור.

בכלל, ליצד מכירים באדם שהוא שקרן. ובכך, המיבחר הראשון — כך לימדני אבי בעודי ילד — הוא מיבחר האמת.

אם יאמר לך אדם "עכשיו אומר לך את כל האמת", כך הורה אותי הקוקל-איקו, דע לך ששקרן כפך. מרוע: בשל לשון "עכשיו" שנקט בה. האם הוא מודה שעד עכשיו שיקר? אבל יש עוד מיבחרים, הסביר לי אבי. כך, מי שבא ואומר לך "אני נשבע לך בשם האמת", גם הוא שקרן. מרוע: כי מי שדובר-אמת אינו צריך להישבע, ולעולם גם לא יישבע.

ובכלל, כל מי שנוקט לשון "אמת" — דע לך ששקרן מועד הוא. על דעתו של דובר-אמת לא